

ΣΤΟ ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΟ...

Καταρρέουν τα «θαύματα» της παγκοσμιοποίησης

Του ΤΑΚΗ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Μια παράπλευρη (αλλά θετική!) απώλεια της βαθιάς καπιταλιστικής κρίσης είναι τα «θαύματα» της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, με τα οποία τόσο καιρό μάς γαλβάνιζαν νεοφιλελεύθεροι σε σύμπνοια με τους σοσιαλφιλελεύθερους. Ολοι αυτοί είχαν για παραδείγματα χώρες όπως η «κομμουνιστική» Κίνα, την οποία μάλιστα την είχαν αναγάγει στον αναδυόμενο εναλλακτικό οικονομικό πόλο, αν όχι το «αντίπαλο» δέος, ή χώρες όπως η «ισχυρή» Ιρλανδία. Το κοινό χαρακτηριστικό όλων αυτών των «θαυμάτων» ήταν ότι στηριζαν την ανάπτυξή τους τα τελευταία περίπου 20 χρόνια στην πλήρη ενσωμάτωσή τους στη διεθνοποιημένη οικονομία της αγοράς, δηλαδή την ξένη αγορά και τις ξένες επενδύσεις, μέσα από το άνοιγμα και την απελευθέρωση των αγορών εμπορευμάτων και κεφαλαίου, την ελαστικοποίηση της αγοράς εργασίας, την ελαχιστοποίηση των φόρων στις επιχειρήσεις και των εργοδοτικών ασφαλιστικών εισφορών - με λίγα λόγια, την πεμπουσία της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης. Και είναι ακριβώς αυτά τα χαρακτηριστικά της ανάπτυξής τους που σήμερα οδηγούν στην κατάρρευση των θαυμάτων αυτών.

Όπως προσπάθησα να δείξω αλλού, η μετα-μαοϊκή εκβιομηχάνιση της Κίνας τις προηγούμενες δύο δεκαετίες, η οποία οδήγησε στην ταχύρρυθμη ανάπτυξή της, οφείλεται στο γεγονός της πλήρους ενσωμάτωσης της χώρας στη διεθνοποιημένη οικονομία της αγοράς. Στην πραγματικότητα, η εκβιομηχάνιση αυτή ήταν απλώς το είδωλο της αποβιομηχάνισης σε μεγάλο μέρος της Δύσης, ως αποτέλεσμα του νέου διεθνούς καταμερισμού εργασίας που καθιέρωσε η διεθνοποίηση της οικονομίας της αγοράς. Πολλές πολυεθνικές μετακόμισαν την περίοδο αυτή μαζικά προς χώρες με πολύ φθηνό και εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό, όπως η Κίνα και η Ινδία, ή σε άλλες που προσέφεραν φορολογικούς παραδείσους, όπως η Ιρλανδία. Η εξωγενής αυτή ανάπτυξη είχε συνέπεια ότι οι χώρες που βασίστηκαν σε αυτή τη διαδικασία δεν ανέπτυξαν ποτέ μια ολοκληρωμένη οικονομική δομή, αλλά απλώς κάποιες νησίδες σύγχρονης ανάπτυξης σε μια θάλασσα υπανάπτυξης, μετατρέποντάς τες σε «αλυσίδες συναρμολόγησης» των πο-

λυθνικών. Όπως τονίζει ο Will Hutton, ένας από τους σημαντικότερους Βρετανούς οικονομολόγους, «τα δύο τρίτα των κινεζικών εξαγωγών παράγονται από ξένες επιχειρήσεις, οι οποίες ουσιαστικά επανεπεξεργάζονται εισαγόμενα ημι-μεταποιημένα προϊόντα, τα οποία κατόπιν εξάγονται στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ. (Η Κίνα) είναι μια οικονομία που δεν κάνει (τεχνολογικές) καινοτομίες -αποτελεί τον μεγάλο αντιγραφέα και παραχαράκτη της δυτικής τεχνολογίας». Και προσθέτει αλλού: «Η Κίνα σίγουρα αναδύεται ως ένας ηγετικός εξαγωγέας, αλλά ουσιαστικά είναι ένας υπεργολάβος της Δύσης... Η παραγωγικότητά της είναι μικρή, δεν διαθέτει μεγάλες, διεθνώς γνωστές, φίρμες... και στηρίζεται υπερβολικά στις εξαγωγές και τις επενδύσεις».

Η συνέπεια αυτής της «ανάπτυξης» ήταν μεγάλο ρυθμικό μεγέθυνσης των εξαγωγών και της παραγωγής και αντίστοιχη επέκταση των ελλειμμάτων στη Δύση, αφού μόνο οι ΗΠΑ είχαν το 2007 ένα έλλειμμα 256 δισ. δολαρίων στο εμπορικό τους ισοζύγιο με την Κίνα, τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο τους. Αυτό όμως δεν δημιουργούσε κανένα πρόβλημα στη Δύση γιατί η «κομμουνιστική» ελίτ χρησιμοποιούσε τα αποθέματα από τα συσσωρευμένα πλεονάσματα όχι για να καλύψει τις βασικές ανάγκες των πολιτών, αλλά για να αγοράζει αμερικανικά κυρίως ομόλογα και χρηματοπιστωτικά «πακέτα» -δημιουργώντας τη βασική προϋπόθεση για τις χρηματοπιστωτικές «φούσκες» που οδήγησαν στη σημερινή βαθιά κρίση. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι η κινεζική ηγεσία μόνο τώρα αποφάσι-

σε να διαθέσει τμήμα των αποθεμάτων αυτών για την υγεία, την εκπαίδευση και την υποδομή γενικότερα, ακριβώς διότι, πανικόβλητη από την οικονομική κρίση που φουντώνει σήμερα και στην Κίνα, προσπαθεί να αποτρέψει την κοινωνική έκρηξη, στην οποία ωθεί η αύξηση της ανεργίας που ήδη φθάνει τα 26 εκατομμύρια!

Αντίθετα, επομένως, με τη μυθολογία των σοσιαλφιλελεύθερων ότι η Κίνα θα μπορούσε ακόμη και ν' απειλήσει τη Δύση αν απέσυρε τα κεφάλαιά της, παρόμοια πιθανότητα μόνο σε άσχετους εγκεφάλους υπάρχει, διότι είναι τέτοιος ο βαθμός εξάρτησης της κινεζικής «ανάπτυξης» από τις άμεσες επενδύσεις χωρών της υπερεθνικής ελίτ και τις εξαγωγές προς αυτές, ιδιαιτέρως τις ΗΠΑ, ώστε οποιαδήποτε κρίση στις χώρες της υπερεθνικής ελίτ επηρεάζει άμεσα την κινεζική ανάπτυξη, όπως έχει ήδη δείξει η παρούσα κρίση, με τα κινεζικά χρηματιστήρια στη Σανγκάη και το Χονγκ Κονγκ να καταρρέουν το ίδιο με τα άλλα χρηματιστήρια στον κόσμο και την εξελισσόμενη παγκόσμια ύφεση ήδη να πλήττει καιραιο την κινεζική ανάπτυξη! Ετσι, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις του ΔΝΤ, η ανάπτυξη της Κίνας αναμένεται να πέσει στο 6,7% το 2009 -δηλαδή σχεδόν στο μισό των τελευταίων δεκαετιών! Ο λόγος επομένως που η υπερεθνική ελίτ (η οποία, σε γενικές γραμμές, εκφράζεται πολιτικά από την «Ομάδα των 7») σήμερα συμβουλευεται την «Ομάδα των 20», όπου μετέχουν και χώρες όπως η Κίνα, η Ινδία, η Βραζιλία κ.λπ., δεν είναι επειδή δήθεν αναγνωρίζει σε αυτές τις αναδυόμενες

νέες οικονομικές δυνάμεις του μέλλοντος που θα έπρεπε να συμμετέχουν στη διαχείριση της Νέας Διεθνούς Τάξης. Ο λόγος είναι πολύ πιο απλός και αφορά τον «μπεζαχτά», δηλαδή την ανάγκη να υποχρεωθούν οι χώρες αυτές να μετάρουν στο κόστος της οικονομικής και οικολογικής κρίσης!

Ας έλθουμε όμως στο άλλο «θαύμα», της Ιρλανδίας, που μέχρι πριν από λίγα χρόνια μάς διαφήμιζαν οι δικές μας ελίτ σαν πρότυπο που αντιμετώπιζε επιτυχώς τις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, εφόσον μέσα σε 15 χρόνια μετατράπηκε από φτωχό συγγενή (όπως η Ελλάδα) σε «κέλτικη τίγρη». Σήμερα όμως η Ιρλανδία ξανααγυρίζει στην προηγούμενη κατηγορία, με τον ρυθμό ανάπτυξης της να γίνεται αρνητικός (-4%) από ένα υψηλό ρυθμό (+6% έως 11%) μεταξύ 1994 και 2006, ενώ η συνακόλουθη ανεργία, που το 2007 ήταν μόλις 4%, σήμερα καλπάζει στο 11%. Το γεγονός άλλωστε αυτό κατέβασε προ ημερών 100 - 200 χιλιάδες κόσμου σε μεγαλειώδη διαδήλωση ενάντια σε ένα σύστημα, όπου αυτοί που προκάλεσαν την κρίση συνεχίζουν να πλουτίζουν, ενώ οι εργαζόμενοι καταδικάζονται στην ανεργία και τη φτώχεια. Η αιτία της κρίσης και εδώ δεν είναι δύσκολο να βρεθεί. Όπως και στην Κίνα, όπου η στήριξη της όλης ανάπτυξης στην ξένη αγορά και τις ξένες επενδύσεις οδήγησε τη δήθεν «κομμουνιστική» ελίτ να εκλιπαρεί για την απρόσκοπτη συνέχιση της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης και να πλειοδοτεί στην καταδίκη του προστατευτισμού, έτσι και η Ιρλανδία πληρώνει τώρα τη στήριξη της ανάπτυξής της στην παγκοσμιοποίηση. Οι πολυεθνικές που προσελκύστηκαν στην Ιρλανδία από το πολύ χαμηλό κόστος παραγωγής λόγω της δραστηκής μείωσης των φόρων στις επιχειρήσεις, τώρα προσελκύνονται από ακόμη φθηνότερους παραδείσους και μετακομίζουν. Ενδεικτικά η Dell, η πολυεθνική επιχείρηση Η/Υ, μεταφέρει την παραγωγή της από την Ιρλανδία στην Πολωνία, όπου το εργατικό κόστος είναι 65% χαμηλότερο. Αν πάρουμε υπόψη ότι η εταιρεία αυτή είναι η δεύτερη μεγαλύτερη ιδιωτική επιχείρηση στην Ιρλανδία, καθώς και η μεγαλύτερη εξαγωγική της επιχείρηση η οποία συμβάλλει περίπου 5% του ΑΕΠ, μπορούμε να καταλάβουμε τα «ευεργετικά» αποτελέσματα της ανάπτυξης στο πλαίσιο της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης...

